

Памятныя мясціны 1863 году на Гарадзеншчыне

Жупраны (Ашмянскі раён)

У Петрапаўлаўскім касьцёле (1854-75) мемарыяльная дошка Францішку Багушэвічу, заснавальніку беларускай літаратуры, удзельніку паўстаньня.

Помнік Францішку Багушэвічу ў цэнтры мястэчка.

На могілках каля касьцёлу пахаваны Францішак Багушэвіч і яго сям'я, на магіле паэта помнік.

Кушляны (Смаргонскі раён)

На сядзібе Францішка Багушэвіча драўляная альтанка з назвай “Расьпятая воля”, зробленая паэтам у памяць ахвяраў паўстаньня 1863 г.

Фрагмент музейнай экспазіцыі.

Алея паўстанцаў.

Непадалёк ад сядзібы камень Мацея Бурачка, устаноўлены сялянамі ў гонар паэта ў пач. 20 ст.

Нача (Вараноўскі раён)

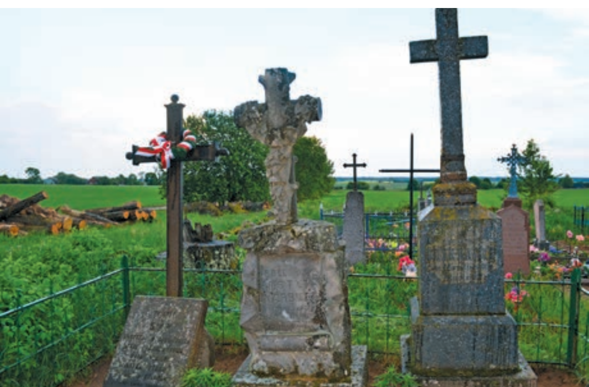

Каля мясцовага касьцёлу магіла Тодара Нарбута, заснавальніка айчыннай гістарыяграфіі, бацькі Людвіка Нарбута.

Памятны знак у гонар паўстанцаў 1863 г. (усталяваны каля касьцёлу ў 1988 г.).

Шаўры (Вараноўскі раён)

Магілы роду Нарбутаў.

Валун з памятнай шыльдай у гонар Нарбутаў.

Сьвіслач

На мясцовых могілках справа ад праваслаўнай капліцы помнік Віктару Каліноўскаму, ідэолагу паўстаньня, старэйшаму брату Кастуся Каліноўскага. Помнік адноўлены ў сярэдзіне 1990-ых мясцовымі краязнаўцамі і гарадзенскімі грамадзкімі актывістамі.

У цэнтры гораду помнік Кастусю Каліноўскаму (аўтар бюста скульптар Заір Азгур).

У цэнтры гораду на так званай “алеі герояў” помнік Рамуальду Траўгуту, апошняму кіраўніку паўстаньня 1863 г. Помнік пастаўлены ў 1928 г., адноўлены ў канцы 1980-ых.

Будынак былой Сьвіслацкай гімназіі (цяпер прыстасаваны пад шпіталь), дзе вучыліся многія выдатныя навукоўцы, творцы, грамадзкія дзеячы – удзельнікі паўстаньня 1863 г.

Якушоўка (Сьвіслацкі раён)

Падмуркі былой сядзібы Каліноўскіх. Фальварак Каліноўскія набылі ў 1849 г. Падмурак выяўлены ў час раскопак 1987 году пад кіраваньнем археолага Міхася Ткачова.

Камень з памятнай шыльдай.

Шасьціканцовы крыж у гонар паўстанцаў, усталяваны і асьвечаны ў 1997-ым годзе.

Азёры (Гарадзенскі раён)

На мясцовых местачковых могілках пастаўлены вялікія драўляныя крыжы. На адным зь іх шыльда “Магіла паўстанцаў 1863 г”. Тут пахаваньне невядомых паўстанцаў з атраду Аляксандра Лянкевіча.

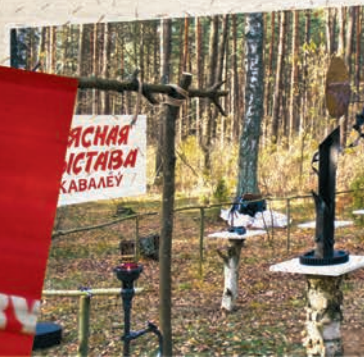
Адзначэньне Дня памяці паўс
і Якушоўцы ў

УСЕБЕЛАРУСКІ ФЭСТ
ПРЫСВЕЧАНЫ ПАМЯЦІ
НАЦЫЯНАЛЬНЫХ ГЕРОЯЎ
АРУСКАГА ВЫЗВОЛЬНАГА РУХУ
1863-1864 г.

…станцаў 1863 году ў Сьвіслачы …у розныя гады

Святое Балота (Гарадзенскі раён)

Месца бітвы паўстанцаў з расейскімі войскамі. На гары ў балоце пастаўлены крыж і пасаджаны дубок.

Віцькі (Гарадзенскі раён)

Непадалёк вёскі ёсьць так званы "Канюхоўскі роў" – месца пахаваньня пасечаных паўстанцаў 1863 г. з Пескаўскага атраду. На беразе Нёмана ў 2015 годзе ўсталяваны памятны крыж.

Кадыш (Гарадзенскі раён)

22 траўня 1863 году тут адбыўся пераможны бой паўстанцкіх атрадаў з расейскімі карнікамі. У лесе паблізу вёскі брацкая магіла паўстанцаў, на магіле крыж. Памятныя крыжы і помнік усталяваны і асьвечаны ў 2011-ым годзе.

Гародня

Памятны знак ля будынку чыгуначнага вакзалу.

Помнік пісьменьніцы Элізе Ажэшцы, удзельніцы паўстаньня.

Луна (Мастоўскі раён)

Помнік роду Каменскіх – удзельнікаў паўстаньня 1863 г.

Мінявічы (Мастоўскі раён)

Сімвалічны крыж-помнік на магіле 40-ка паўстанцаў 1863 г., актыўнымі ўдзельнікамі паўстаньня былі мясцовы ўладальнік маёнтку Ян Каменскі, жыхары Алесь Карась, Максім Барэйка.

Пацавічы (Мастоўскі раён)

У ваколіцах вёскі ў лесе помнік на магіле дванаццаці паўстанцаў 1863 г. Помнік быў пастаўлены ў 1933 г., адноўлены ў 2011 г.

Сквер закладзены ў цэнтры мястэчка ў гонар 175-ых угодкаў Валеры Урублеўскага, памятны камень з напісам.

Жалудок (Шчучынскі раён)

У касьцёле шыльда (усталявана ў 2005 годзе) у памяць вікарага Станіслава Ішоры, які служыў у мясцовым храме і быў расстраляны ў Вільні 24 траўня 1863 за ўдзел у паўстаньні.

Ішчална (Шчучынскі раён)

У касьцёле шыльда ў памяць ксяндза Адама Фалькоўскага, які быў растраляны ў Лідзе 10 чэрвеня 1863 году за чытаньне вернікам паўстанцкага маніфэсту.

Мохавічы (Лідскі раён)

За Мохавічамі ў кірунку вёскі Раклеўцы сярод поля магілы паўстанцаў з помнікамі-камянямі. У 1995-ым тут усталяваныя драўляныя крыжы. Магчыма на гэтым месцы пахаваны паўстанцы атраду Людвіка Нарбута.

Ліда

На могілках паблізу капліцы помнік Валерыі Цехановіч, удзельніцы паўстаньня, якая пражыла 92 гады.

Пры касьцёле Найсьвяцейшай Дзевы Марыі (1932), у мікрараёне Слабадскі ўсталяваны помнік у гонар Людвіка Нарбута з шыльдай 1938-га году і новай шыльдай 2013 году.

У цэнтральным гарадскім парку на вуліцы Міцкевіча камень-помнік ксяндзу Адаму Фалькоўскаму, які быў расстраляны прыблізна на гэтым месцы. Камень усталяваны ў 2010-ым годзе.

Капліца Сьвятой Барбары на каталіцкіх могілках. 13.7.2003 у капліцы ўсталявана мемарыяльная дошка расстраляным сьвятарам Ішору, Зямацкаму і Фалькоўскаму (скульптар Рычард Груша).

Нянькава (Навагрудзкі раён)

Пры дарозе на Любчу памятны камень. Тут жыў з 1878 - да пач. 1900-ых Уладзіслаў Дыбоўскі (18.4.1838-27.7.1910), удзельнік паўстаньня 1863 г., заолаг, батанік, палеантолаг, мінералог, фальклaрыст. Сядзіба зьнішчана ў другую сусьветную вайну.

Войнава (Навагрдзкі раён)

Непадалёк Любчы, дзе быў маёнтак, пахаваны Уладзіслаў Дыбоўскі, на магіле помнік.

Сянно (Навагрдзкі раён)

Радзіма Адама Пуслоўскага, удзельніка паўстаньня 1863 году, расстралянага па загадзе Мураўёва-вешальніка. Паблізу Сянна родавы пахавальны склеп і помнік-крыж.

Аўтар-укладальнік Уладзімір Хільмановіч,
фота аўтара, Войцэха Шэўчака, Алеся Кроя,
а таксама з архіву Віктара Сазонава
і Уладзіміра Хільмановіча.

Буклет выраблены ў рамках сьвяткаваньня Дня памяці
паўстанцаў 1863 году ў 2015 годзе

